

Міністерство освіти і науки України
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (м. Полтава)
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Харківський національний медичний університет
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова
Міжрегіональна Академія управління персоналом
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
Університет Коменського в Братиславі (Словацька республіка)
Університет менеджменту в Варні (Болгарія)
Інститут соціологічних наук Університету природничих наук у Варшаві (SGGW) (Республіка Польща)
Центру мов та культ національних меншин (Словацька республіка)
Центр іноземних мов Жешувського університету (Республіка Польща)
Основна школа Важецька 11 у місті Прешов (Словацька республіка)

НАУКА І ОСВІТА В ГЛОБАЛЬНОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ ВИМІРАХ: ВИКЛИКИ, ЗАГРОЗИ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

22-23 лютого 2024 року

Затверджено на засіданні вченої ради
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
(протокол № 7 від 1 березня 2024 року)

Наука і освіта в глобальному та національному вимірах: виклики, загрози, перспективи розвитку : зб. наук. праць за матер. III міжнародної наук.-практ. конф. (Полтава, 22-23 лютого 2024 р.) / за ред. Л. О. Данильчук. Полтава : в-во ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2024. Том II. 247 с.

Збірник підготовлено за доповідями учасників III міжнародної науково-практичної конференції «Наука і освіта в глобальному та національному вимірах: виклики, загрози, перспективи розвитку» (Полтава, 22-23 лютого 2024 р.).

Зважаючи на свободу наукової творчості, відповідальність за достовірність матеріалів та фактів несуть автори.

Панькевич Валерія Леонідівна,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність 013 Початкова освіта та англійська мова,
Житомирський державний університет
імені Івана Франка

ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

*Першочергове завдання педагога полягає в тому,
щоб відкрити у кожній людині творця, поставити
його на шлях самостійної, творчої, інтелектуальної праці*

В. Сухомлинський

Одним із пріоритетних завдань, визначених НУШ, є створення передумов для виховання особистості, здатної творчо мислити, самостійно приймати нестандартні рішення, гнучко реагувати на зміни в умовах докорінної перебудови всіх сфер життєдіяльності суспільства. У зв'язку з цим нині помітно проявляється потяг і інтерес до надбання культурної спадщини предків через звернення до декоративно-прикладного мистецтва помітно проявляється як в повсякденному житті, так і в педагогічних процесах шкільних освітніх установ.

Учитель може з успіхом працювати з молодшими школярами, застосовуючи різноманітні педагогічні можливості у формуванні особистості школяра, із залученням при цьому матеріалу декоративно-прикладного мистецтва з народним колоритом.

Декоративно-прикладне мистецтво є важливим засобом розвитку креативності учнів початкової школи. Це мистецтво спрямоване на створення естетичних об'єктів, які мають практичне застосування в повсякденному житті.

Розвиток креативності учнів початкової школи засобами декоративно-прикладного мистецтва:

1. *Нестандартне мислення:* у процесі творчого декорування та оформлення об'єктів, учні навчаються виражати свої думки та ідеї через використання форм, кольорів, текстур та інших елементів дизайну. Вони навчаються думати креативно та шукати нестандартні рішення, експериментувати з різними матеріалами та техніками, розробляти власні ідеї та концепції. Це розвиває їх здатність думати креативно та виражати себе через мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво сприяє розвитку творчого мислення учнів.

2. *Розвиток моторики:* робота з різними матеріалами та інструментами сприяє розвитку моторики учнів. Вони навчаються контролювати рухи рук, використовуючи пензлі, фарби, глину, тканини, тощо. Це розвиває їхню дрібну моторику, що впливає на загальний розвиток дитини.

3. *Фантазія та уява:* декоративно-прикладне мистецтво сприяє розвитку фантазії та уяви учнів. Вони навчаються уявляти об'єкти та ситуації, створювати їх у своїх роботах та виражати свої ідеї через мистецтво. Це сприяє креативному мисленню та розвитку уяви.

4. *Проблемне мислення та розв'язання завдань:* Учні, працюючи над декоративно-прикладними проектами, часто зустрічаються з викликами та проблемами, які потребують креативного мислення для їх вирішення. Вони навчаються шукати нестандартні рішення, експериментувати та працювати над вдосконаленням своїх проєктів.

5. *Формування естетичного смаку:* робота з декоративно-прикладним мистецтвом допомагає учням розвивати своє сприйняття краси, естетичний смак та ціннісне ставлення до мистецтва. Вони вивчають різні елементи дизайну, пропорції, колірні гармонії та інші аспекти, які впливають на створення гармонійних та естетичних композицій.

6. *Вираження емоцій та почуттів:* декоративно-прикладне мистецтво надає учням можливість виразити свої емоції та почуття через власні творчі роботи. Вони можуть передати свої настрої, думки та сприйняття світу через вибір

кольорів, форм, текстур та композицій. Це допомагає їм розвивати свідоме сприйняття та виразність.

8. *Співпраця та комунікація*: проєкти з декоративно-прикладного мистецтва часто вимагають співпраці та комунікації між учнями. Вони навчаються працювати в групах, обговорювати свої ідеї та думки, взаємодіяти та допомагати один одному. Це розвиває їхні соціальні навички та сприяє спільному творчому процесу. Учні навчаються застосовувати свої знання та навички в реальних ситуаціях, створюючи проєкти, моделі та об'єкти.

Декоративно-прикладне мистецтво є важливою складовою частиною навчального процесу у початковій школі, сприяючи розвитку креативності, уяви, фантазії та навичок учнів. Це мистецтво не лише надає можливість виразити свою творчість, але й розвиває різні аспекти особистості дитини, сприяючи її всебічному розвитку. Воно створює можливості для самовираження, самовдосконалення та розширення світогляду [1].

Ця галузь мистецтва займається створенням естетичних об'єктів, що мають практичне застосування. Декоративно-прикладного мистецтва поєднує художній творчий процес з виготовленням предметів, які можуть використовуватися в повсякденному житті, наприклад, вироби з кераміки, текстильні вироби, прикраси, меблі, предмети інтер'єру, вітрини та багато іншого.

У декоративно-прикладному мистецтві зустрічаються різні техніки й матеріали, включаючи малювання, графіку, витинанку, лозоплетіння, вишивку, розпис по тканині або посуду, мозаїку, кераміку, складувні роботи та багато інших.

Основною метою декоративно-прикладного мистецтва є поєднання естетики й функціональності, тобто створення привабливих, оригінальних і корисних предметів, які можуть прикрашати оточення і використовуватися у повсякденному житті. Воно відображає індивідуальність художника і його технічні вміння, а

також передає емоції та почуття через використання форм, кольорів, текстур та композиції.

Декоративно-прикладне мистецтво має довгу історію і різноманітні культурні варіації. Воно може бути виконане в різних стилях і традиціях, відображаючи культурну спадщину різних народів. Завдяки своїй доступності та практичності, декоративно-прикладне мистецтво є популярним як серед професійних художників, так і серед людей, які хочуть самостійно створювати власні мистецькі вироби для декорування свого оточення або подарунків [2].

Декоративно-прикладне мистецтво має великий потенціал для використання на уроках «Технології» в школі. Воно може бути інтегровано у програму технологічного навчання, щоб розвивати креативність та творчі навички учнів. Способи використання декоративно-прикладного мистецтва на уроках «Технології»:

1. *Дизайн та оформлення*: учні можуть застосовувати принципи декоративно-прикладного мистецтва для створення оригінальних дизайнів та оформлення різних об'єктів. Наприклад, можуть проектувати та оформлювати текстильні вироби, меблі, посуд, вироби з паперу або картону тощо. Це дозволить їм розвивати естетичний смак, вміння працювати з різними матеріалами та використовувати різні декоративні техніки.

2. *Виробництво прикладних виробів*: учні можуть створювати різноманітні прикладні вироби, використовуючи декоративно-прикладні мистецькі методи. Наприклад, вони можуть виготовляти вироби з кераміки, вишивати текстильні вироби, розписувати посуд, виготовляти прикраси або інші предмети, які мають практичне застосування. Це дасть їм можливість поєднати креативність з практичними навичками виготовлення виробів.

3. *Експериментування з матеріалами та техніками*: на уроках «Технології» учні можуть вивчати різні матеріали та техніки, які використовуються в декоративно-прикладному мистецтві. Вони можуть

експериментувати з різними фарбами, клеєм, текстилем, глиною, металом тощо, щоб створювати цікаві ефекти та образи. Це дозволить їм розвивати технологічні навички та вдосконалювати свої вміння працювати з різними матеріалами.

4. *Застосування комп'ютерних технологій*: сучасні технології, такі як комп'ютерний дизайн та виготовлення, можуть бути використані для розвитку декоративно-прикладного мистецтва на уроках «Технології». Учні можуть вивчати програми для дизайну, виробництва або редакції зображень, щоб створювати та модифікувати графічні елементи для своїх проєктів. Це сприятиме розвитку їхніх комп'ютерних навичок та візуального мислення.

Застосування декоративно-прикладного мистецтва на уроках «Технології» допоможе учням розвивати творчість, естетичний смак, навички роботи з різними матеріалами та техніками. Вони зможуть виробляти унікальні вироби, виявляти свою індивідуальність та розширювати свої знання про мистецтво та технологію [3].

Декоративно-прикладне мистецтво має значний педагогічний потенціал і може бути цінним інструментом для педагогів у розвитку учнів. Осмислення цього потенціалу з позиції педагогіки відкриває широкі можливості для стимулювання творчості, розвитку креативності та всебічного розвитку особистості учнів.

Осмислення педагогічного потенціалу декоративно-прикладного мистецтва дозволяє педагогам використовувати його в навчальному процесі для розвитку творчості, самовираження, критичного мислення, співпраці та естетичного смаку учнів. Це сприяє створенню навчальної атмосфери, де учні можуть розвивати свої таланти, виражати себе та розширювати свої знання про мистецтво та технологію. Крім того, декоративно-прикладне мистецтво сприяє розвитку цілісної особистості учня, підтримує його емоційний розвиток, навчає впевненості у собі та самовизначенню [4].

Один із найважливіших напрямків формування особистості молодшого школяра полягає в розвитку в учнів здібностей до сприйняття і оцінки прекрасного не тільки в суспільному житті, природі, мистецтві, а й у розвитку художньо-творчої активності з використанням декоративно-прикладного мистецтва, в різних видах навчальної та позаурочної діяльності. Особливо слід відзначити дисципліни естетичного циклу, а саме декоративно-прикладне мистецтво, як одне з найбільш захоплюючих для дітей видів творчої діяльності, що має важливе значення для розвитку їх творчої активності, пам'яті, уяви, естетичного смаку, розумового виховання. Звернення до джерел національної культури набуває істотного значення, стаючи особливо значущим в тих регіонах України, де декоративно-прикладне мистецтво має багаторічні традиції, зберігає педагогічний потенціал в естетичному вихованні та розвитку особистості школярів.

Список використаних джерел

1. Гулей О. В. Декоративно-прикладне мистецтво : навч. посіб. Суми, видавництво Сум ДПУ ім. А.С.Макаренка, 2010. 152 с.
2. Антонович Є. А. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів : Світ, 1992. 272 с.
3. Савчук І. В. Формування естетичних смаків учнів 5-9 кл. на уроках трудового навчання засобами декоративно-ужиткового мистецтва : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.02 / Чернігів, 2008. 20 с.
4. Гур'єва Н. П. Настільна книга молодого вчителя трудового навчання. Харків : Вид-во «Ранок», 2010. 256 с.